

STATYBŲ
ARCHEOLOGIJA

UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ „STATYBŲ ARCHEOLOGIJA“

Dubysos g. 64-3, LT-94107 Klaipėda. Tel. (86) 466 9758. El. paštas statybuarcheologija@gmail.com.
Įm. k. 302612383, PVM mokėtojo kodas LT100006293614

Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos

Palangos senovės gyvenvietės II, vad. Pietų gyvenvietės (u.k. 17138) teritorijos 2016 m.
žvalgomųjų archeologinių tyrimų pažyma

Klaipėda, 2016-11-25

2016 m. spalio-lapkričio mėn. Palangos senovės gyvenvietės II, vad. Pietų gyvenvietės teritorijos šiaurinėje dalyje atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Leidimas vykdyti archeologinius žvalgomuosius tyrimus Nr. LA-434 (2016-10-19).

2015 m. archeologas K. Duderis atliko žvalgomuosius archeologinius tyrimus tuometinės Palangos senovės gyvenvietės II, vad. Pietinė gyvenvietė (17138) teritorijos Š dalyje, kur aptiko archeologinį sluoksnį bei pateikė paminklo sauginius reikalavimus. Jų pagrindu saugoma teritorija buvo išplėsta. Šių metų tyrimai atlikti naujai išplėstoje apie 1,5 ha ploto gyvenvietės dalyje.

Iš viso ištirta 21 perkasa, bendras ištirtas 222 m² plotas. Tyrimų mokslinis konsultantas prof. habil. dr. Vl. Žulkus

Atlikus archeologinius žvalgomuosius tyrimus nustatyta:

1. Tirtose 2x5 m dydžio perkasoje Nr. 2-4, 6-12, 14-16, 18, 20-21 ryškių antropogeninės veiklos, turinčių archeologinės vertybės požymių, neaptikta (žr. priedai Nr. 1-2). Daugumoje jų fiksuotas virš žemio bei po pustytu smėliu esantis iki 30 cm storio juosvos žemės sluoksnis – buvęs paviršius. Ypatingai ŠR gyvenvietės teritorijos dalyje (miško zonoje) jame yra smulkių raudono degto molio iki 3 mm skersmens pavienių trupinukų (perdegusio molio tinko?). Žemiau fiksuotas įžemis – rusvas smėlis, išskyrus perkasa Nr. 2, 4, 7, 19, kur įžemis yra kietas pilkšvas molis.

2. Perkasoje Nr. 1, 5, 13, 17, 19 aptiktos archeologinės struktūros bei radiniai:

2.1. Gyvenvietės ŠV pakraštyje tirtoje 2x5 m dydžio perkasoje Nr. 1 po iki 70 cm storio pustytu smėliu aptiktas iki 35 cm storio juosvos durpingos žemės sluoksnis be archeologinių radinių. Žemiau atidengtas įžemis – gelsvas smėlis, kuriame aptiktos archeologinės struktūros – trys stulpavietės bei židinyš. Židinyš įrengtas iškasus duobę, kurios kraštai sustiprinti molio bei pavieniais nedideliais lauko

Archeologas I

akmenimis. Židinyje aptikti keli horizontai degėsių bei pelenų, kuriuos skiria švaraus smėlio sluoksniai – palikti gesinant židinį. Židinyje aptiktas vienas 1,5x3,5 cm dydžio medžio angliukas bei tolimesniai analizei paimti iš židinio degėsiai. Židinio dugne aptikta perdegusios keramikos šukės (žr. priedai Nr. 1-2: 1 pav.).

2.2. Perkasa Nr. 5 tirta ties centrine – pietine naujai prie Palangos senovės gyvenvietės teritorijos priskirtoje dalyje, 2015 m. archeologo K. Duderio tirtos perkastos Nr. 3 gretimybėje. Tirtoje 2x5 m dydžio perkasoje Nr. 5 po paviršiniu velėnos bei pilkšvo smėlio sluoksniu, vidutiniškai 0,5 m gylyje fiksuotas juosvos žemės sluoksnis. Jame archeologinių radinių neaptikta. Kasant jį aptikta stulpavietė, kurią žymėjo sutrūnijęs medinis stulpas. Pasiėkus įžemį – gelsvą smėlį išryškėjo dvi stulpavietės bei duobės kontūrai. Preparuojant stulpavietes, vienoje jų aptikta smulki 1,5x2x3 cm dydžio raudono molio plytos duženėlė (žr. priedai Nr. 1-2: 2 pav.).

2.3. Perkastos Nr. 13 vietoje fiksuoti vėlyvi perkasimai, bei po pustytu smėliu esančiame buvusio paviršiaus – juodžemio sluoksnyje aptikta dalis juostinės apyrankės. Ties perkastos ŠV dalimi aptiktas perdegusio molio bei degėsių sluoksnelis. Dėl šios priežasties perkasa buvo išplėsta. Išplėtus ją, aptiktos kelios stulpaviečių vietos bei vienas geležinis kabutis. Bendras perkastos vietoje ištirtas 22 m² plotas. Atkreiptinas dėmesys, kad perkasa tirta ties dabartine gyvenvietės ŠR riba. Siekiant patikslinti ar tirtos perkastos aplinkoje nėra kitų archeologinės vertybės požymių, perkastos Nr. 13 gretimybėje buvo ištirtos perkastos Nr. 20-21, tačiau jokių struktūrų ar radinių neaptikta.

2.4. 2x5 m dydžio perkasa Nr. 17 tirta naujai išplėstos gyvenvietės teritorijos PV dalyje, į Š nuo V. Žulkaus tirtų perkasų, kuriose aptikta XVI-XVII a. dvarvietės vieta. Tirtoje perkasoje po pustyto smėlio sluoksniu apie 1 m gylyje aptiktas buvęs paviršius – juosva iki 40 cm storio juosva žemė. Po ja atidengtas įžemis – rusvas smėlis. Jame išryškėjo trijų ūkinių duobių kontūrai. Preparuojant duobes aptikti raudono molio plytų duženų fragmentai. Remiantis tuo, aptiktos struktūros neabejotinai priskirtinos piečiau archeologo V. Žulkaus tirtai istorinių laikų dvarvietės infrastruktūrai.

2.5. Perkasa Nr. 19 (2x5 m dydžio) tirta į Š nuo K. Duderio tirtų perkasų Nr. 1-2. Tirtoje vietoje aptikti judinti sluoksniai bei užkastas XX a. antros pusės statybinis laužas: metaliniai vamzdžiai ir betono luitai. Centrinėje perkastos dalyje virš įžemio – gelsvo molio, buvo aptikta viena masyvi puodo šukė su bangele (žr. pav. 5) bei aptiktas židiny, kurį sudarė taisyklingos formos į kietą molį iškasta apie 50 cm gylio duobė, kurios dugnas išdėtas lauko akmenukais. Duobės kontūras – tai apie 2,5 cm storio perdegęs juosvas molis. Kitų archeologinių radinių neaptikta.

Paminklosauginiai reikalavimai:

1. 2016 m. archeologinių tyrimų metu aptiktos skirtingų laikotarpių priešistorės bei istorinių laikų archeologinės struktūros bei radiniai. Tyrimų metu nebuvo aiškiai išskirtos senovės gyvenvietės

teritorijos ribos. Tuo tarpu aptiktos archeologinės struktūros (pvz. perkasa Nr. 1 bei perkasa Nr. 13) yra ties dabartinėmis naujai apibrėžtomis ribomis, o iki jų perkasomis buvo neaptiktas nei archeologinis sluoksnis nei radiniai. Todėl rekomenduotina nekeisti dabar apibrėžtų Palangos senovės gyvenvietės II ribų bei toliau tęsti archeologinius tyrimus žemės judinimo darbų metu teritorijose, esančiose šiauriau nuo dabartinės gyvenvietės ribos.

Priedai:

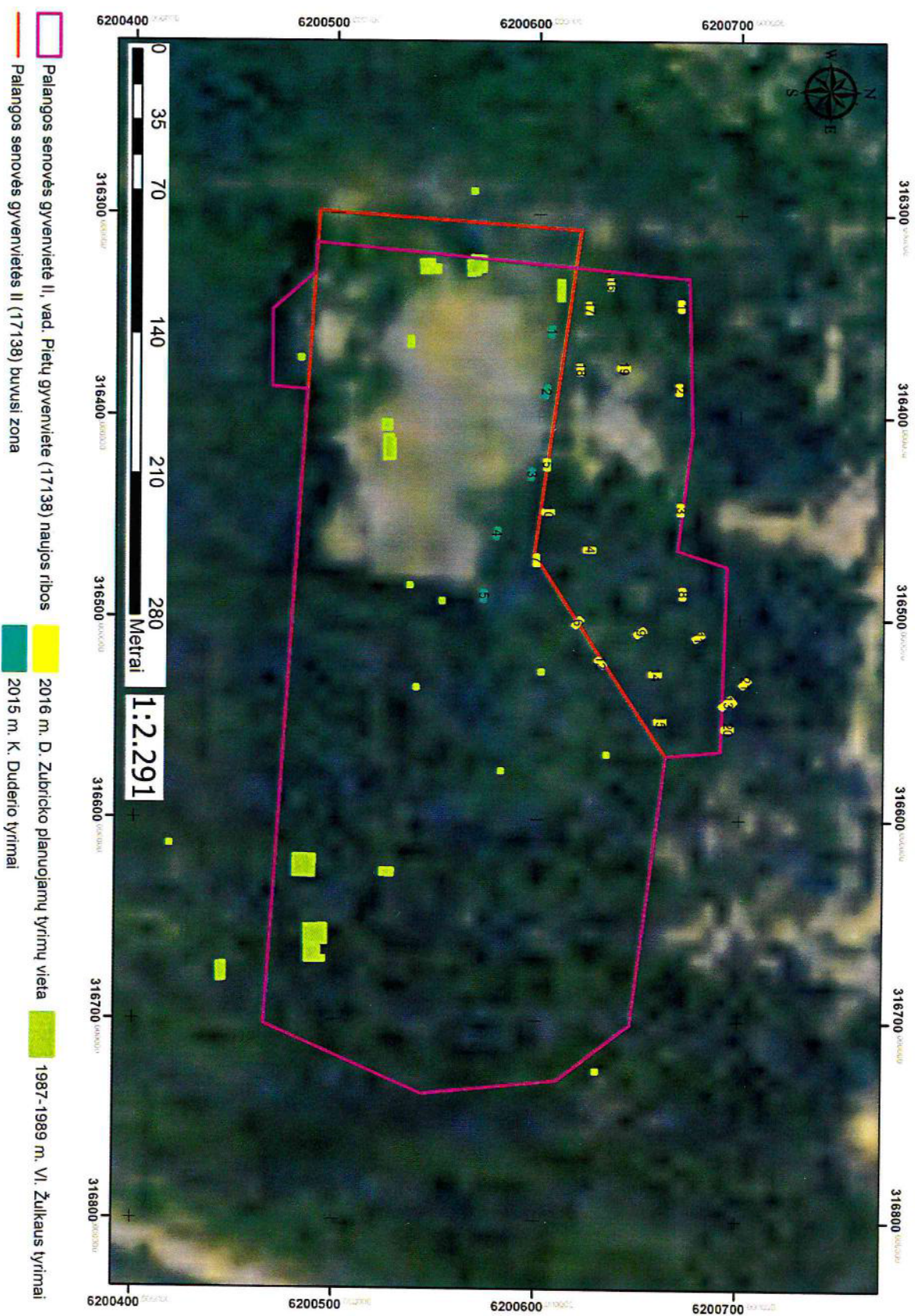
Priedas Nr. 1. Situacijos planas.

Priedas Nr. 2. Nuotraukos.

Archeologas

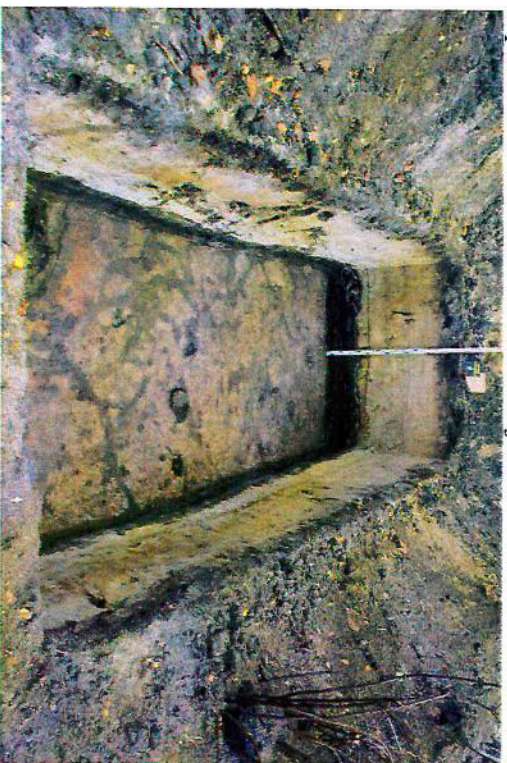
Archeologas

Priedas Nr. 1. Situacijos planas.

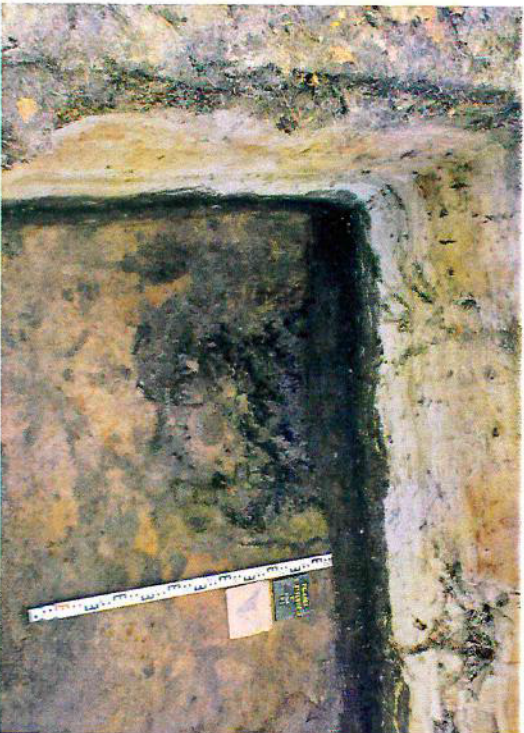

Priedas Nr. 2 Fotofiksacija

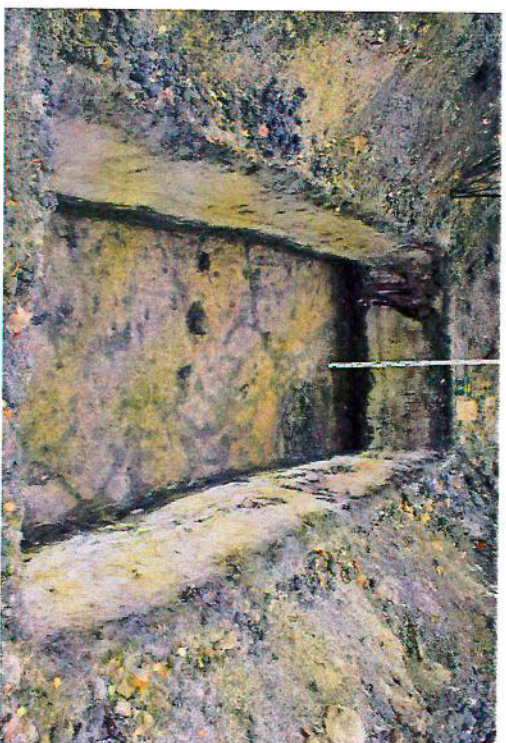
1 pav. Perkastos Nr. 1 fotofiksacija

Perkasa Nr. 1 iš R

Perkasa Nr. 1, židinyš

Perkasa Nr. 1 iš V

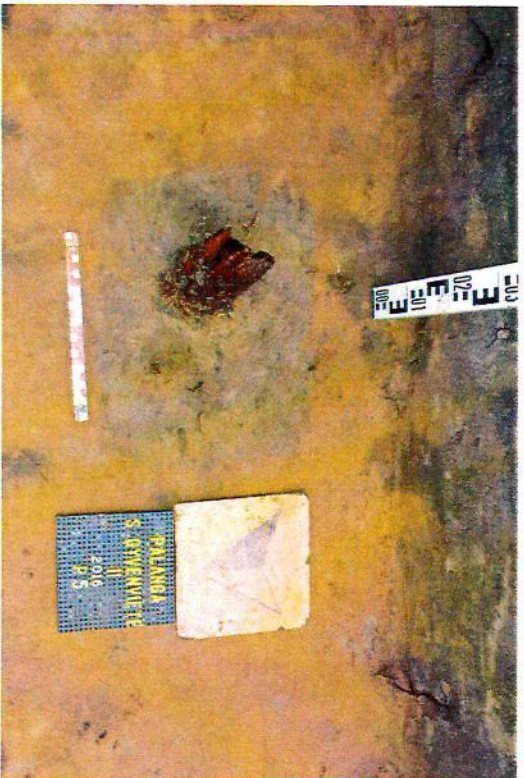

Perkasa Nr. 1, židinyš

2 pav. Perkastos Nr. 5 fotofikscija

Perkasa Nr. 5 iš šv

Stulpavietė Nr. 1

Duobė ties perkastos R sienie

Stulpavietė Nr. 2

3 pav. Perkasos Nr. 13 fotofiksacija

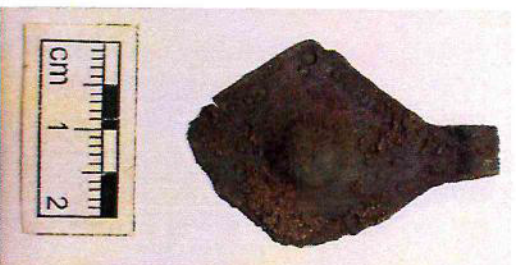
Perkasa Nr. 13 iš ŠR

Išplėsta perkasa Nr. 13

Degėšiai bei degės molis perkaso ŠR dalyje

Geležinis kabutis

Juostinės apyrankės fragmentas

4 pav. Perkastos Nr. 17 fotofiksacija

Perkasa Nr. 17 iš ŠR

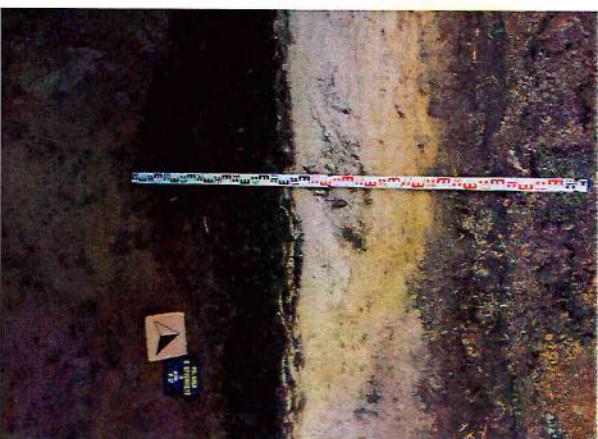

Perkasa Nr. 17 iš PV

Duobės Nr. 1 pjūvis

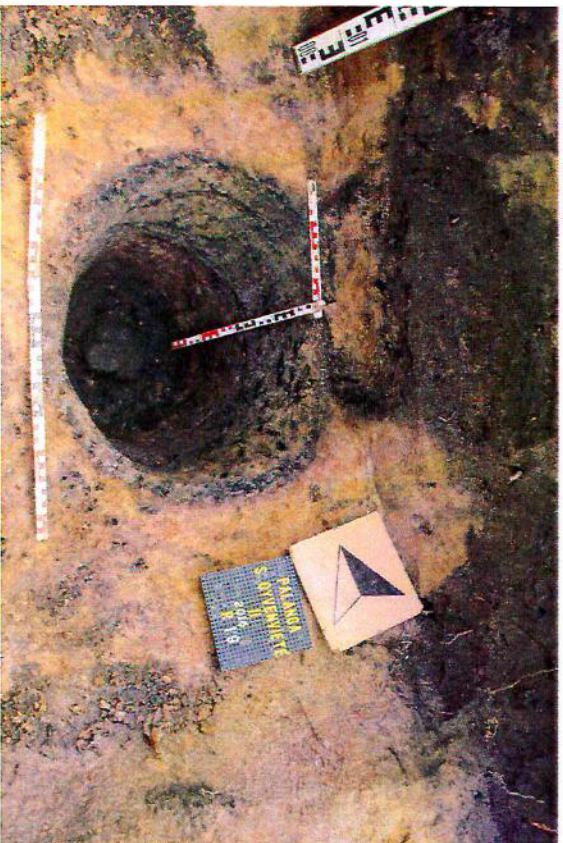
Duobės Nr. 2 pjūvis

5 pav. Perkastos Nr. 19 fotofikscija

Perkasa 17 iš PR

Židinys iš ŠV

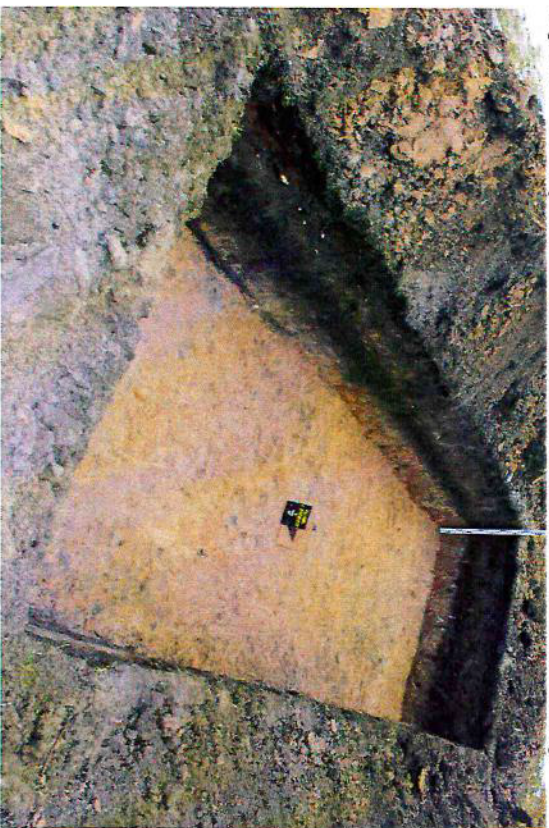

Židinys perkasoje Nr. 17 iš V

Šukė apikta sluoksnyje virš židinio

6 pav. Perkasy Nr. 2-4, 6-12, 14-16, 18, 20-21 fotofiksacija

Perkasa Nr. 2 iš ŠR

Perkasa Nr. 4 iš Š

Perkasa Nr. 3 iš PR

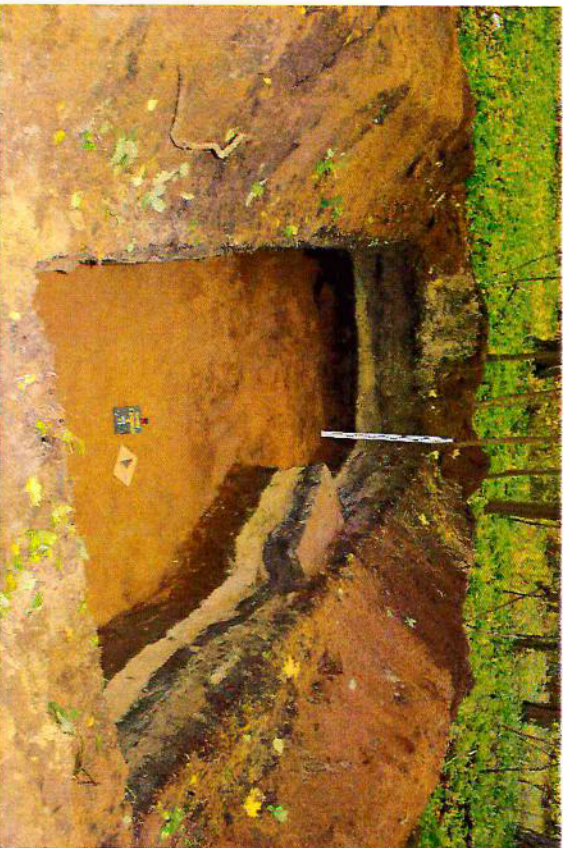
Perkasa Nr. 6 iš PV

Perkasa Nr. 7 iš ŠR

Perkasa Nr. 8 iš PV

Perkasa Nr. 9 iš Š

Perkasa Nr. 10 iš PV

Perkasa Nr. 11 iš S

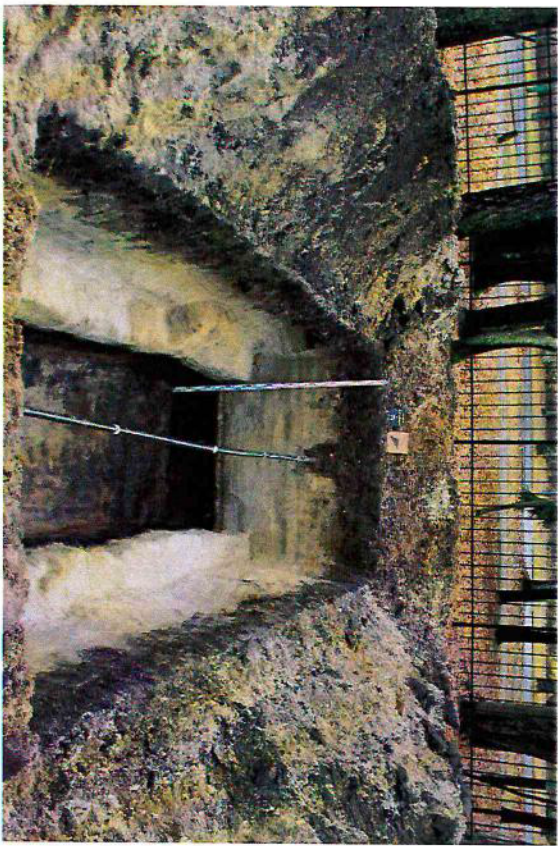
Perkasa Nr. 12 iš P

Perkasa Nr. 14 iš PR

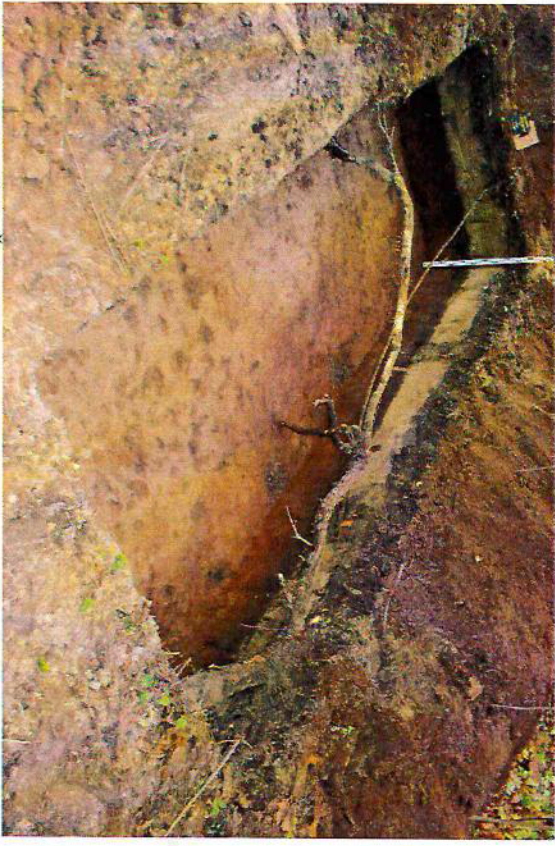
Perkasa Nr. 15 iš PR

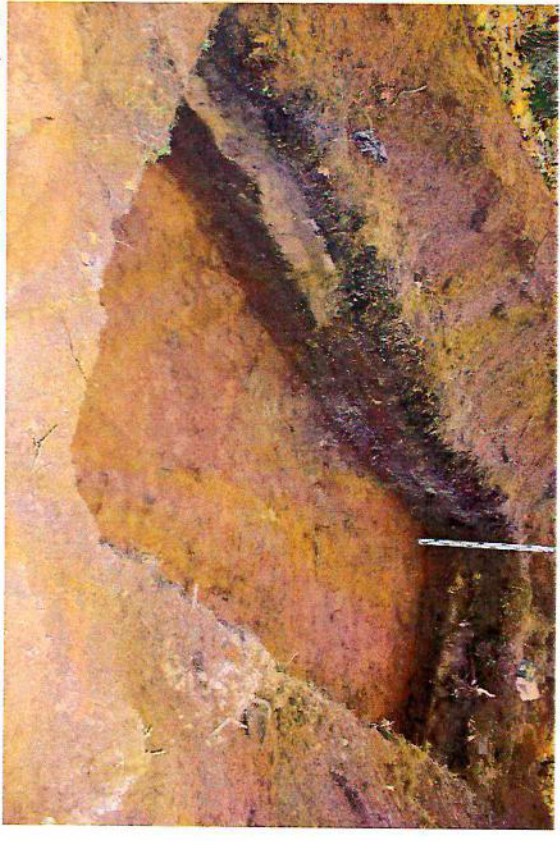
Perkasa Nr. 16 iš R

Perkasa Nr. 18 iš ŠR

Perkasa Nr. 20 iš ŠR

Perkasa Nr. 21 iš PR